

Báo chí tư nhân có bảo đảm quyền tự do ngôn luận? (Kỳ 1)

01:53 07/07/2016

Tác giả: Thái Sơn

Ngày 5/4/2016, Quốc hội nước CHXHCN Việt Nam thông qua Luật Báo chí (sửa đổi) và Luật có hiệu lực từ ngày 1/1/2017. Trong khi đây là cơ sở pháp lý để phát triển báo chí, bảo đảm quyền tự do ngôn luận ở Việt Nam, thì các thế lực thù địch cùng một số tổ chức, cá nhân thiếu thiện chí lại đòi hỏi phải có báo tư nhân như ở phương Tây, vì với họ, chỉ báo tư nhân mới đem lại tự do báo chí! Bài viết gồm hai kỳ của Ngọc Dung gửi từ châu Âu bàn về báo chí tư nhân ở phương Tây sẽ giúp bạn đọc nhận diện bản chất vấn đề.

Kỳ 1

Theo dõi các loại thông tin, cách đưa thông tin, tổ chức hoạt động của nhiều tờ báo, trang điện tử của truyền thông phương Tây, dễ nhận thấy sự thật là vai trò hầu như tuyệt đối trong quản lý, điều khiển của một số “ông chủ truyền thông”. Từ thực tế vấn đề, có thể nói đó là một trong những nguyên nhân gây nên nhiều cuộc khủng hoảng lòng tin, khủng hoảng truyền thông. Thí dụ điển hình cho tình trạng này là hiện tượng căn cứ vào mấy điều như: “theo nguồn tin riêng”, “theo nguồn tin chưa được kiểm chứng”, “nguồn tin đề nghị giấu tên cho biết”,... nhiều tờ báo ở phương Tây đưa tin, bình luận mà hầu như không chịu trách nhiệm, mặc dù sau đó thông tin được xác định là không chính xác, bịa đặt. Như trường hợp mùa hè năm 2013, nhiều tờ báo phương Tây đưa tin, ca sĩ Triều Tiên nổi tiếng Hyon Song Wol (Hi-ông Xông Uôn), thành viên ban nhạc Moranbong bị tử hình vì đã tham gia đóng phim khiêu dâm. Nhưng cuối năm 2015 lại thấy ca sĩ này và ban nhạc xuất hiện khi có kế hoạch biểu diễn ở Trung Quốc. Đáng tiếc, những thông tin như vậy lại được một số tờ báo, trang mạng ở Việt Nam khai thác, công bố. Phải nói rằng trong nhiều trường hợp, lỗi nghiệp vụ và vi phạm đạo đức nghề nghiệp như vậy của một số nhà báo cùng người làm việc trong lĩnh vực truyền thông đã gây dư luận xấu trong xã hội, thậm chí làm công chúng hoang mang, thiếu tin cậy báo chí. Vì một nền báo chí trong sáng và trung thực trong bối cảnh “tự do báo chí, tự do ngôn luận” được một số tổ chức, cá nhân trong nước và ngoài nước triệt để khai thác sử dụng làm chiêu bài để chống phá, xuyên tạc thì việc nhận diện thực tế cái gọi là “báo chí tư nhân” ở phương Tây càng trở nên cần thiết.

Thật sự ở phương Tây, các tập đoàn truyền thông nằm trong tay vài ông chủ và họ định đoạt cái gọi là “tự do báo chí” theo quan niệm của họ. Tới hôm nay ở phương Tây, dư luận vẫn tiếp tục bàn luận để trả lời câu hỏi: Liệu báo chí tư nhân có thật sự bảo đảm cho tự do ngôn luận hay không? Theo Lời dẫn bài viết của nữ nhà báo D.Hovestädt (Đ.Hô-vơ-xu-tết) nhan đề Quyền lực của các tập đoàn lớn: Hệ thống truyền thông của USA (Die Macht der Konzerne: Das Mediensystem der USA) đã đăng trên trang mạng bpb.de của Trung tâm giáo dục Chính trị Liên bang (một cơ quan trực thuộc Bộ Nội vụ CHLB Đức) cho biết thì 90% thị trường báo chí bị kiểm soát bởi năm tập đoàn truyền thông khổng lồ, đó là một mối đe dọa đối với nền dân chủ, làm cho nền dân chủ không tương ứng với truyền thông mạnh mẽ của báo chí Mỹ. Nhà báo D.Hovestädt bình luận: “...Thông tin là tiền tệ của nền dân chủ”, đó là câu nói của T.Jefferson (T.Giép-phéc-sơn) - tổng thống thứ ba của Mỹ và là tác giả Tuyên ngôn Độc lập, nhưng ông không thể biết rằng 230 năm sau, hằng ngày người dân Mỹ gần như bị “chết đuối” trong thác lũ thông tin. Hơn 1.800 đài truyền hình, 10.000 tờ báo hằng ngày và hằng tuần, 15.000 đài phát thanh luôn cạnh tranh để giành thiện cảm của người sử dụng; chưa tính đến các tạp chí, tờ quảng cáo và những phương tiện truyền thông khác như in-

tơ-nét, phim ảnh, trò chơi vi-đê-ô.

Trung bình một ngày mỗi người Mỹ dành tám giờ cho việc tiếp cận, sử dụng phương tiện truyền thông, mà phần lớn là với vô tuyến truyền hình tại nhà, còn khi đi trên đường là với đài phát thanh, máy tính, trò chơi vi-đê-ô, máy nghe nhạc MP3. Tưởng chừng sự đa dạng của phương tiện truyền thông ít nhất là có thể tạo ra sự đa dạng về thông tin nhưng không hẳn thế, kể từ những năm 80 của thế kỷ trước, quy luật kinh tế thị trường ở Mỹ gây nên biến động lớn trong việc điều chỉnh quyền sở hữu đối với truyền thông. Cụ thể: năm 1983 cả Mỹ có 50 công ty chia sẻ số lượng lớn phương tiện truyền thông; năm 1992 còn 22; đến năm 2007, tức là 15 năm sau, chỉ còn 5 tập đoàn kiểm soát hơn 90% thị trường là: Time Warner, Disney, News Corporation của Murdoch, General Electric/NBC, CBS Corp (trước đây là Viacom). Từ bối cảnh các phương tiện truyền thông tập trung rất cao độ như vậy, một số nhà phê bình không chỉ dự báo, mà còn khẳng định tình trạng hệ thống truyền thông nằm dưới sự chi phối của tập đoàn tư nhân là một mối đe dọa cho nền dân chủ. Tất nhiên trong bối cảnh đó, các chủ đề, lập luận nào không phù hợp với lợi ích của những tập đoàn lớn ngày càng ít được chú ý trên các phương tiện truyền thông mà họ trực tiếp kiểm soát. Đánh giá về kinh tế sẽ quyết định nội dung, chứ không phải vì nhu cầu thông tin của dân chúng. Các chương trình phải bán quảng cáo và có thể bán đắt hơn nếu có nhiều người xem và nghe. Bởi quyết định phát tán ra sao đều luôn tuân thủ quy luật: chương trình nào có số lượng tối đa khán giả sẽ hứa hẹn mang lại lợi nhuận cao nhất...

Hơn ai hết, là một nhà báo Mỹ, chắc chắn S.Lendman (S.Len-man) là người am hiểu về tự do báo chí phương Tây, vì ông không những là một nhà báo, mà còn là một nhà hoạt động, là một trong các nhân vật nổi tiếng của kênh tin tức truyền hình Hoa Kỳ. Ngày 23-8-2015, Tạp chí Thụy sĩ (Schweizer Magazin) đăng bài báo nhan đề Báo chí phương Tây nên được gọi là "Presstituierte" (Westliche Medien sollten "Presstituierte" genannt werden) của ông. Lời dẫn bài báo viết: Các sự thật bị đè bẹp một cách có hệ thống, thông tin cố ý sai lạc, méo mó, sự dối trá đã và đang được sử dụng; phương tiện truyền thông của phương Tây nên được gọi là "Presstituierte" (Presstituierte là từ ghép hai danh từ Presse - báo chí, Prostituierte - gái điếm), vì có thể được so sánh với hoạt động của gái mại dâm trên đường phố.

Trong bài, S.Lendman cho rằng: Kế hoạch về sự thay đổi chế độ ở nước Nga đã có từ lâu. Đó là gốc rễ của mọi chính sách chống Nga của Mỹ. Washington (Oa-sinh-tơn) muốn dựng lên một chính phủ thân phương Tây để phá hoại nền độc lập, chủ quyền của Nga - một đất nước rộng lớn, để kiểm soát dễ dàng hơn, để cướp bóc tài nguyên của họ, làm cho người dân bị phụ thuộc.

Đây là một chương trình nham hiểm, hoàn toàn theo kiểu của Hitler (Hít-le) nhưng lại được bọc trong lá cờ của Mỹ. S.Lendman viết: “Những lời lẽ thù địch vốn có thời chiến tranh lạnh ngày càng được sử dụng nhiều hơn trong việc tuyên truyền để chống Nga. Hầu như những ấn phẩm lớn của phương Tây và truyền thông điện tử đều khẳng khái cùng một nhịp bước trong việc đưa tin. Người ta chỉ thấy, đọc và nghe những dối trá to lớn của ma quỷ, thay vì các sự thật rõ ràng... “V.Putin che giấu sự thật”, tờ New York Times (Thời báo Niu-oóc) quả quyết khi phản ứng về cuộc chiến tranh ở Ukraine (U-crai-na). Tuy nhiên chính Washington và Kiev (Ki-ép) phải chịu hoàn toàn trách nhiệm cho những gì đã xảy ra. Họ đổ lỗi cho Moskva (Mát-xcơ-va) trong vụ máy bay MH17 bị bắn rơi, mặc dù lại có bằng chứng cho thấy một máy bay chiến đấu Ukraine chịu trách nhiệm... “Nga sẽ không bị đổ vỡ dưới hình thức xử phạt nào”, họ rêu rao như vậy. Song sự bất hợp pháp và sự thiệt hại của các nước thành viên EU đã bị phớt lờ do áp lực từ phía Mỹ và áp lực lợi ích riêng của quốc gia này, cho dù trí tuệ của mọi con người bình thường luôn luôn không chấp nhận. Các biên tập viên trong các phương tiện truyền thông nối tiếp nhau lan truyền những lời dối trá thô bạo về “sự xâm lược của Nga” rồi tuyên bố, lực lượng vũ trang Nga đang ở Ukraine, nhưng không có ai phát hiện được binh lính nào, bởi họ không ở đó”, S.Lendman cũng viết: “dựa trên “nguồn NATO và quan chức Mỹ”, Bloomberg ngang nhiên tuyên bố rằng, Nga đã sử dụng “lò hỏa táng di động” để che giấu những người chết vì chiến tranh, để che giấu hậu quả chiến tranh trước nhân dân Nga, nhưng thực sự không có chuyện đó. Tương tự như vậy là điều mà cựu trợ lý Bộ trưởng Quốc phòng Mỹ và là cựu Phó Tổng thư ký NATO A.Vershow (Vơ-sơ-bâu) nói “các nhà lãnh đạo Nga đang ngày càng khó che giấu thực tế là lính Nga chiến đấu với số lượng lớn tại Ukraine và bị chết” nhưng trên thực tế lại chẳng có bằng chứng nào cả...”.

(Còn nữa)

Nguồn: Báo Nhân Dân Online

Link bài viết: <https://nguoilambao.vn/bao-chi-tu-nhan-co-bao-dam-quyen-tu-do-ngon-luan-ky-1>